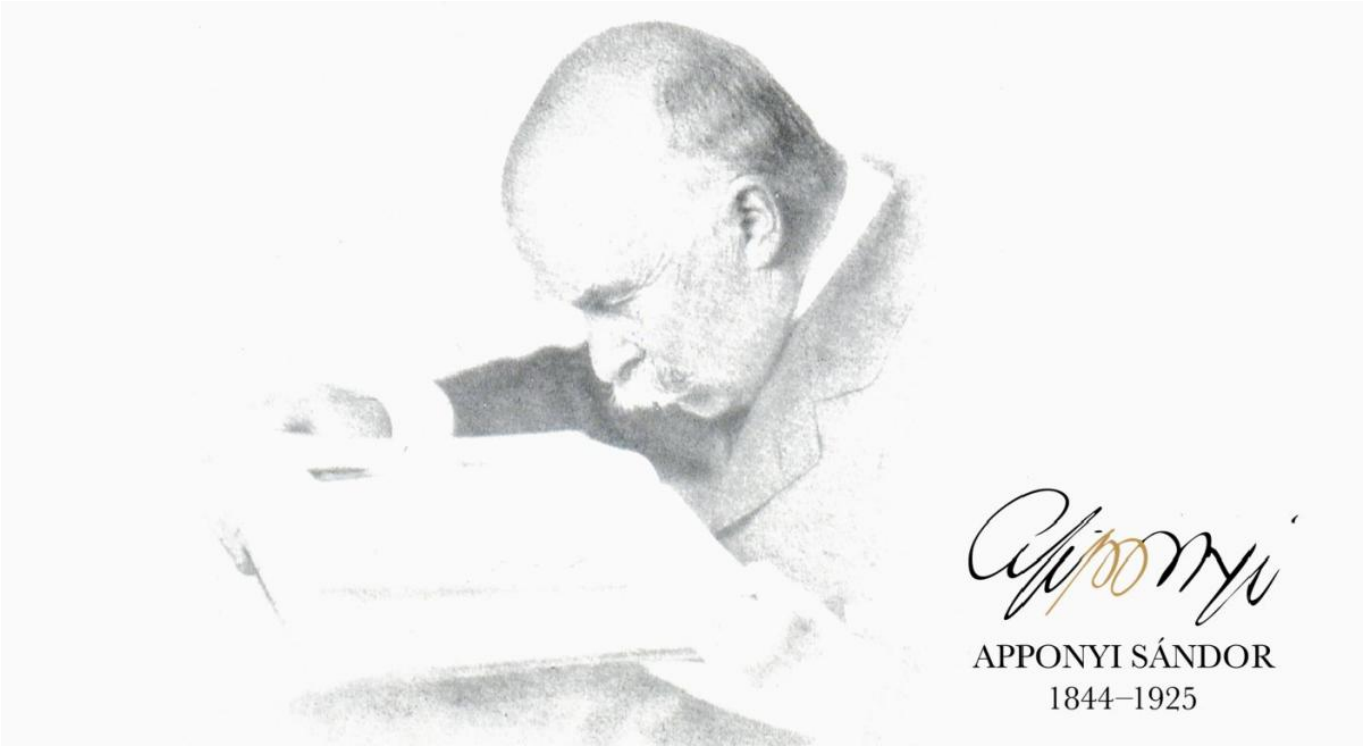
Száz éve hunyt el Apponyi Sándor

2025/04/22

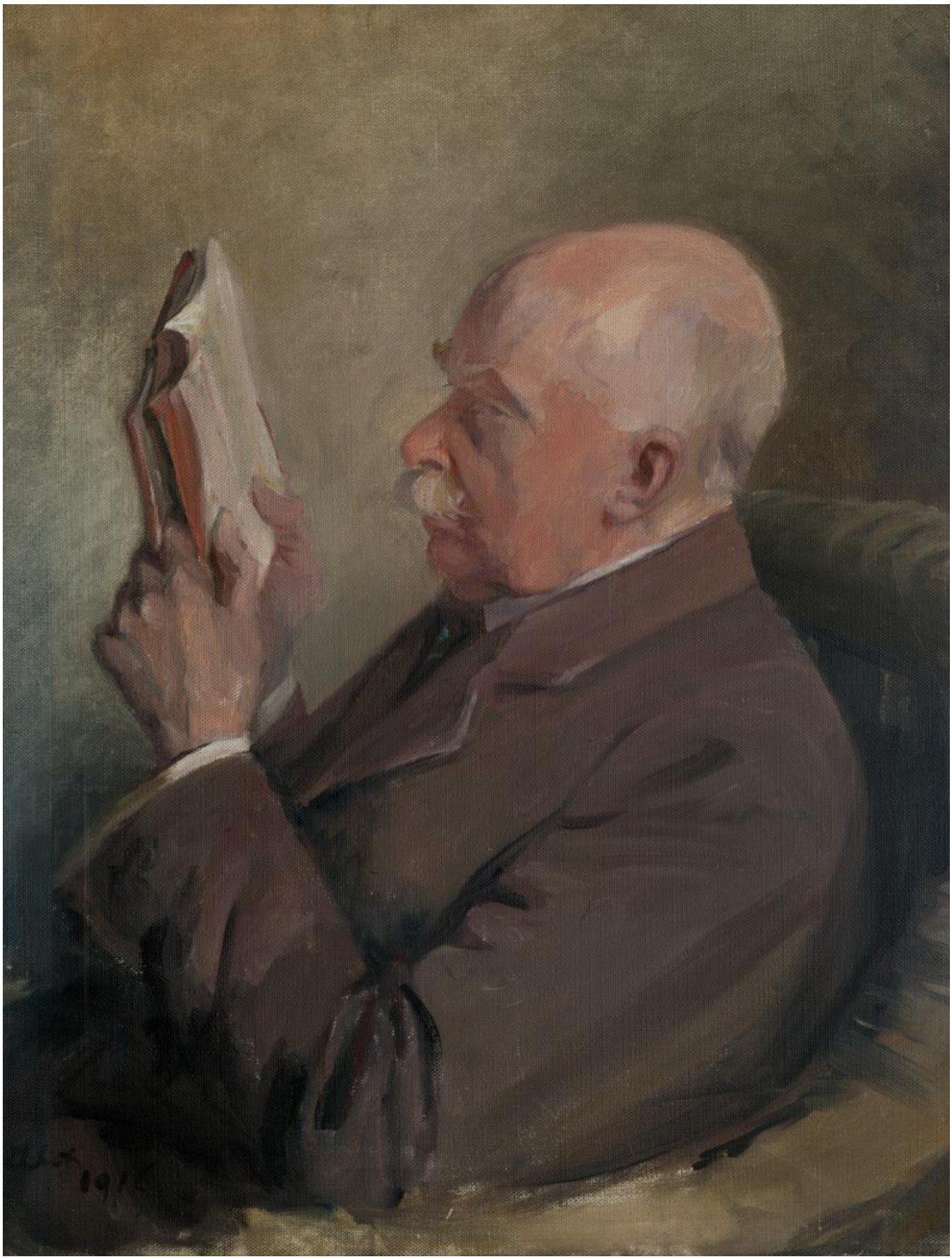

A Régi Nyomtatványok Tára által indított **virtuális emlékévprogramban** kisebb-nagyobb terjedelmű írásokkal és sok képpel elevenítjük fel egyik legnagyobb adományozónk életútját és munkásságát.

[1]

Száz éve hunyt el Apponyi Sándor, a nemzeti könyvtár egyik legnagyobb adományozója. Apponyi Sándor már 1924. szeptember 15-én a nemzeti könyvtárra hagyta teljes könyvtárát, kikötve, hogy az csak a tulajdonos halála után kerüljön át az új helyére. Az öt, külön kezelt gyűjteményből álló együttesről elmondható, hogy mintegy 15.000 dokumentumot foglalt magába, tehát nagyságrendileg megegyezett az alapító, Széchényi Ferenc adományával.

[2]Ki volt és főleg miért fontos számunkra Apponyi Sándor (1844–1925), ez a visszahúzódó, jelentéktelennek tűnő öregúr, akit leginkább olvasás közben ábrázolnak a róla készült képek? Hogyan hat a világhírű **Apponyi-hungaricagyűjtemény** alapítójának munkássága még ma is?

Ezekre a kérdésekre igyekszik válaszolni a Régi Nyomtatványok Tára által most indított **virtuális emlékévprogram,** amely kisebb-nagyobb terjedelmű írásokkal és sok képpel eleveníti fel egyik legnagyobb adományozónk életútját és munkásságát.

Tekintsen be a régi könyvek és egy főúri gyűjtemény rejtelmes világába;
keresse az Apponyi-logóval vagy #Apponyi100 **[3]** hashtaggel megjelölt tartalmainkat blogunkon, valamint Facebook- és Instagram-oldalunkon is!

A virtuális Apponyi Sándor-emlékév tartalmai

Indul az Apponyi-emlékév. [4]
Csapó Fanni, a Régi Nyomtatványok Tára kutatójának meghívója – videó

Apponyi Sándor-emlékév blogsorozat
Bevezető: „Tiszteletadásra jöttem” [5]
1. rész: Apponyi Albert megemlékezése Apponyi Sándorról [6]
2. rész: Veit Marchthaler történeti munkája Báthory Zsigmond erdélyi fejedelemről [7]
3. rész: Apponyi Sándor levelei kortárs tudósokhoz az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában 1. rész. [8] 2. rész. [9] 3. rész. [10] 4. rész [11]
4. rész: D’Arco gróf és Marsigli gróf ítélete [12]
5. rész: Gróf Apponyi Sándorné Esterházy Alexandra portréja
1. Egy nagyasszony élete [13], **2.** A művész [14]
6. rész: Idősíkok találkozása az Apponyi-gyűjtemény egyik nyomtatványában [15]

7. rész: Európai utazók Magyarországon – Az Apponyi-hungarikagyűjtemény [16]

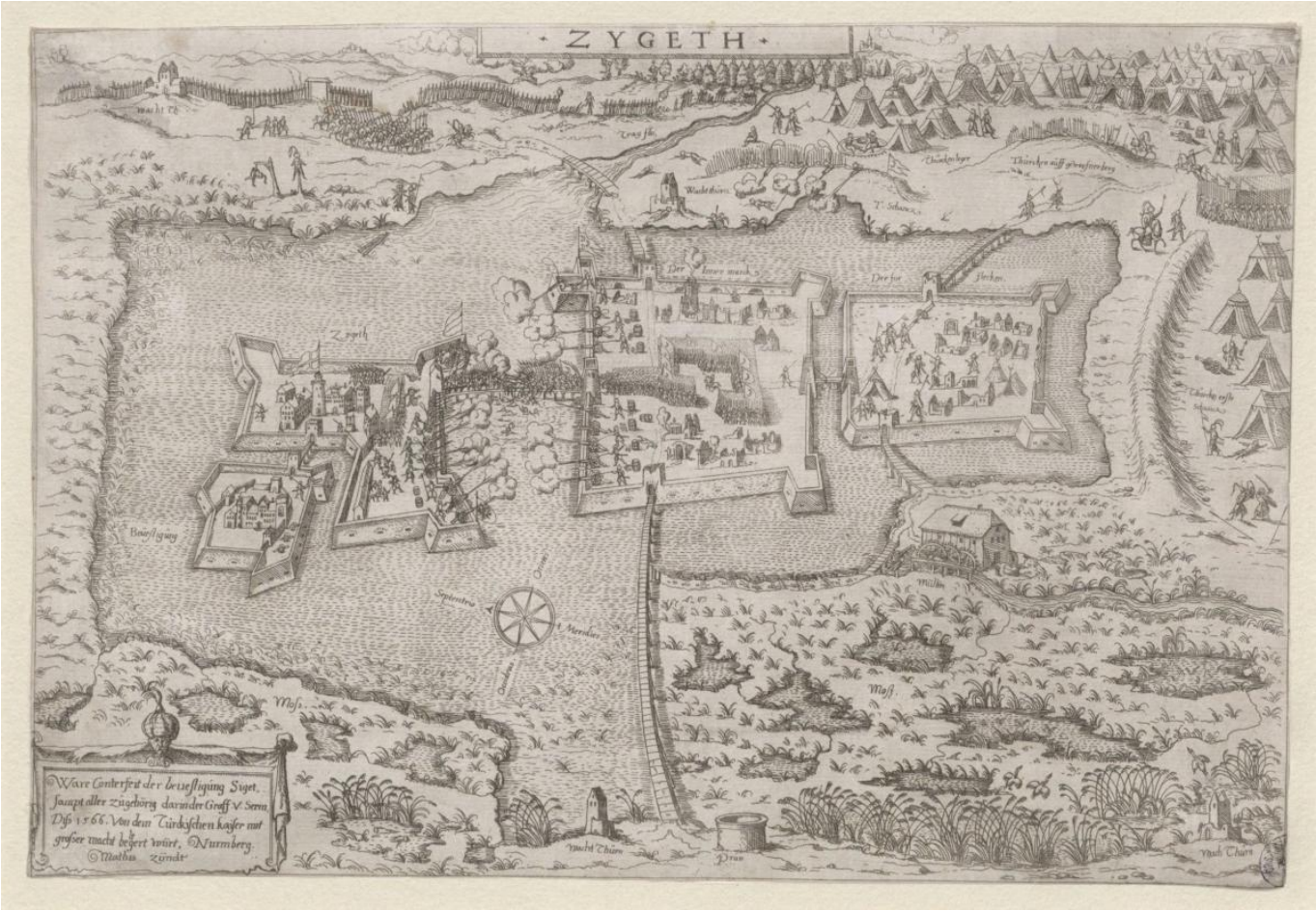
8. rész: „Veritate duce, comite labore”. Az Apponyi Hungarica-gyűjtemény allegorikus-szimbolikus illusztrációi
1. rész. [17] 2. rész. [18] 3. rész. [19] 4. rész [20]

9. rész: A gyűjtemény helyei és élete, avagy Apponyi Sándor könyvtárának „provenienciája”
1. rész. [21] 2. rész [22]

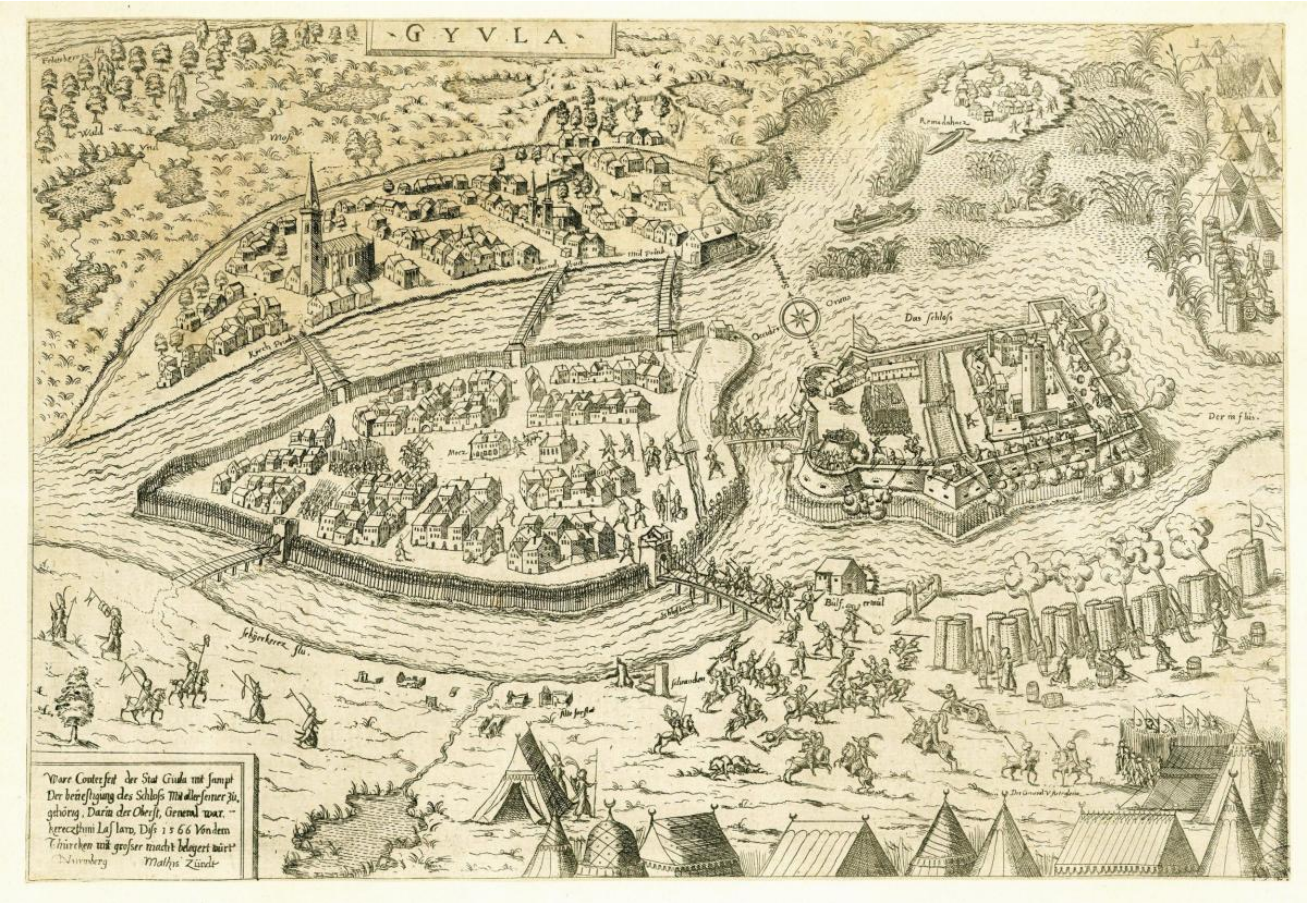
Gróf Apponyi Sándor gyűjteményéről [23] a **Régi Ritka** tartalomszolgáltatás felületén
Gróf Apponyi Sándor metszetgyűjteménye [24] a Régi Ritka oldalán

Hóman Bálint Apponyi Sándor ravatalánál elmondott gyászbeszéde [25]
A lengyeli kastély vendégkönyve [26] (MNMKK OSZK Kézirattár Fol. Hung. 2458)
Hegedűs István (1848–1925) klasszika-filológus és műfordító bejegyzései [27] a vendégkönyvben
Művészeti alkotások a lengyeli kastély vendégkönyvében [28]
Apponyi Sándor gyűjteményének egyik útikönyve [29]
Az egyetlen japán nyelvű bejegyzés [30] a vendégkönyvben
Apponyi Sándor példaértékű lengyeli gazdasága [31]
Apponyi Sándor könyvtára a Nyitra megyei Apponyban [32]
Verancsics Faustus: Machinae novae [33]
Apponyi Sándor családfája és a családtagok aláírásai [34] a lengyeli kastély vendégkönyvében.
Apponyi Antal (Tony Apponyi) 1891-es bejegyzése [35]

Apponyi Sándor gyűjteményén alapuló virtuális kiállítás [36] – Európa ege alatt

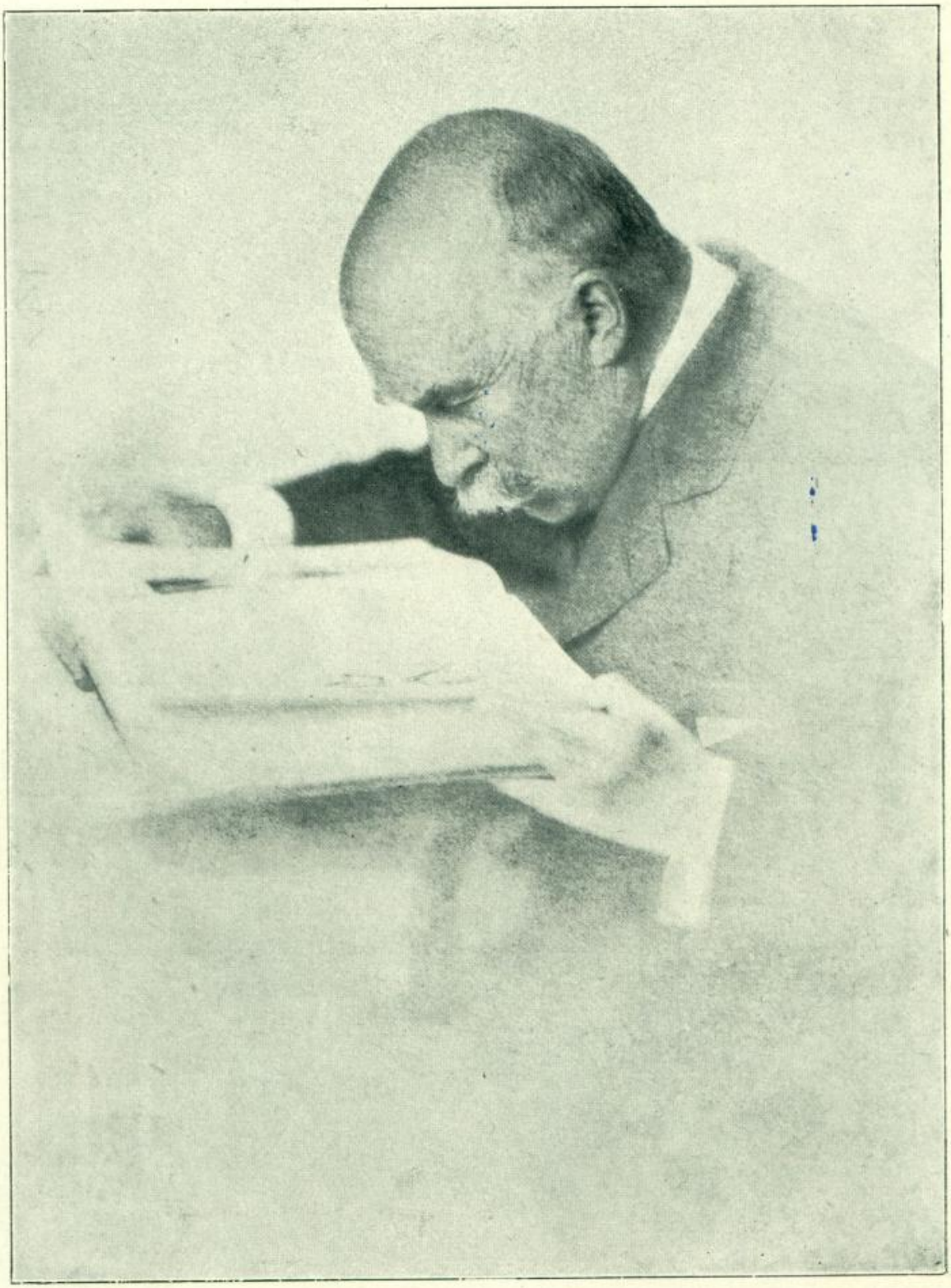

[37]

[38]

Részlet Deák Eszter *Apponyi Albert megemlékezése Apponyi Sándorról* című blogbejegyzéséből:

OSZK SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

[39]

Az Apponyi családban hagyománynak számított a könyvek szeretete: Apponyi Sándor (Párizs, 1844–1925) dédapja, Apponyi Antal György (1751–1817) Bécsben alapított könyvtárat 1774-ben, fia Apponyi Antal (1782–1852) kamarás, nagykövet pedig tovább gyarapította a gyűjteményt, amelyet 1827-ben Pozsony városának ajánlott fel, ahonnan húsz év múlva az egész állomány az ősi családi kastélyba, a Nyitra vármegyei Nagy-Apponyba került. Apponyi Sándor édesapja, Apponyi Rudolf (1812–1876) Párizsban dolgozott követségi titkárként apja mellett, majd 1856-tól 1871-ig ő lett a párizsi nagykövet. Sándor itt, Párizsban született, gyermek- és fiatalkori éveit szinte végig külföldön töltötte. Ezt követték a londoni évek, amikor a középiskolás fiú már nagy érdeklődéssel látogatta az antikváriumokat, más könyvgyűjtőkkel is kapcsolatba került, mint pl. Kálnoky Gusztáv gróffal, aki abba az irányba terelte, hogy a gyűjtés során válasszon egy behatárolható tematikát, s azon belül törekedjen a teljességre. A családi tradíció a diplomáciai pályára predesztinálta ugyan a fiatal grófot, de apja felismerte és elfogadta a fiú tudós hajlamát és segítette bibliofil törekvéseit. Londonban nagy hatással volt Apponyi Sándorra a British Museum könyvtára, amely már akkor is gazdag hungaricagyűjteménnyel rendelkezett. Az a **gyűjtőkör**, amelynek az ifjú gróf elkötelezte magát és egy életen át gyarapította: a magyarországi szerzők külföldön megjelent művei és a külföldi szerzők Magyarországra vonatkozó vagy tágabban magyar tematikájú idegennyelvű külföldön megjelent művei. Könyvtárak, antikváriumok és árverések állandó látogatója lett és minden idejét, pénzét a külföldön beszerezhető hungarikumok felkutatására, beszerzésére fordította, elsősorban, ha ritkaságnak számítottak.

[40]

1876-ban meghalt édesapja, s ekkor Sándor gróf úgy döntött, végleg hazatér. A Tolna megyei Lengyelben található családi kastélyt átépíttette, ide költözött, könyvtárát is ide telepítette. 1878-ban megnősült, feleségül vette az igen művelt Eszterházy Alexandra grófnőt (1856–1930), aki tehetséges amatőr festő volt, Apponyi Sándornak egy életen át méltó társa. **A lengyeli Apponyi-kastély** rövid idő alatt a magyar tudomány egyik fellegvára lett. Apponyi Sándor már 1868-ban bekapcsolódott a magyar tudományos életbe, amikor Toldy Ferenc a Magyar Tudományos Akadémián bemutatta a fiatal könyvgyűjtőt a hallgatóságnak egy addig ismeretlen Sztárai Mihály-mű nyomtatott kiadásának megtalálójaként. Apponyi a lengyeli kastély könyvtárában az 1880-as évektől kezdett dolgozni **hungaricagyűjteménye katalógusán.** Szerencsésen egyesültek benne a bibliofil, a bibliográfus, valamint a történet- és irodalomtudós erényei. Könyveit nagy szakértelemmel rendezte, olvasta és dolgozta föl, s ahogyan a gyűjtésben, úgy a feldolgozásban is megtalálta a formai és tartalmi szempont kellő egyensúlyát.

STEPHANVS B I REX POLONIÆ
ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

[41]

[42]

Fredericus D.G. Comes Pallatinus Reni, Bohemiæ Rex.
Gabriel Bathor d.g. Pr. Transilvaniæ, Hungariæ Rex.
Pro Lege et Grege
Presburch
Danubius Flu
Visscher ex.

[43]

[44]

Kapcsolódó tartalom:
Konferenciafelhívás [45]

2025/05/11 - 22:15

Source URL: https://oszk.hu/en/node/7078

Links:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/UTF-8Apponyi_S%C3%A1ndor_old_logoval.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Grof-Apponyi-Sandor-arck%C3%A9pe_RNYT.jpg
[3] https://www.facebook.com/hashtag/apponyi100
[4] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/videos/528174530135589/
[5] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/04/17/egy_emlekev_margojara
[6] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/04/24/apponyi_sandor-emlekev_1_resz
[7] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/05/08/apponyi_sandor-emlekev_2_resz
[8] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/05/21/apponyi_sandor_levelei_kortars_tudosokhoz_az_orszagos_szechenyi_konyvtar_kezirattaraban
[9] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/05/22/apponyi_sandor_levelei_kortars_tudosokhoz_az_orszagos_szechenyi_konyvtar_kezirattaraban_496
[10] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/05/23/apponyi_sandor_levelei_kortars_tudosokhoz_az_orszagos_szechenyi_konyvtar_kezirattaraban_393
[11] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/05/26/apponyi_sandor_levelei_kortars_tudosokhoz_az_orszagos_szechenyi_konyvtar_kezirattaraban_766
[12] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/06/04/d_arco_grof_es_marsigli_grof_itelete
[13] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/06/24/egy_nagyasszony_elete_grof_apponyi_sandorne_esterhazy_alexandra_portreja_i
[14] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/07/03/a_muvesz_grof_apponyi_sandorne_esterhazy_alexandra_portreja_ii
[15] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/07/10/idosikok_talalkozasa_az_apponyi-gyujtemeny_egyik_nyomtatvanyaban
[16] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/08/23/europai_utazok_magyarorszagon_az_apponyi_hungarica_gyujtemeny
[17] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/08/14/_veritate_duce_comite_labore_az_apponyi_hungarica_gyujtemeny_allegorikus-szimbolikus_illusztracioi
[18] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/08/21/_veritate_duce_comite_labore_az_apponyi_hungarica_gyujtemeny_allegorikus-szimbolikus_illusztracioi_251
[19] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/08/28/_veritate_duce_comite_labore_az_apponyi_hungarica_gyujtemeny_allegorikus-szimbolikus_illusztracioi_337
[20] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/09/04/_veritate_duce_comite_labore_az_apponyi_hungarica_gyujtemeny_allegorikus-szimbolikus_illusztracioi_317
[21] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/09/11/a_gyujtemeny_helyei_es_elete_avagy_apponyi_sandor_konyvtaranak_provenienciaja
[22] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2025/09/18/a_gyujtemeny_helyei_es_elete_avagy_apponyi_sandor_konyvtaranak_provenienciaja_632
[23] http://regiritka.oszk.hu/grof-apponyi-sandor-gyujtemenye/
[24] https://regiritka.oszk.hu/magyar-vonatkozasu-metszetek-az-apponyi-gyujtemenyben/
[25] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid02akhvMujmJFX6GEvNAR7gRitaWAvfdmwqhHzojMFyaL4o7UuEUs43wxs7KwhZQoABl
[26] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid0arc3wK2rhSX3cDaEi6H3DyEfzLxrnUsXugcMoWHn4KxEcGcMALg2mKXFVcNzf636l
[27] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid02Lvff3WxuMBgbGcP55a1bLnoeAeE9N6R8YfvbM2ZJ6B1asfTiEB5K2F7Dr1RCxWwVl
[28] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid02DPwVZQBBCNKUK8Vtkf7mv1nijUjTBVpqXTNc4V8JT1g6r5BLZSZTQA2QWXa3deoXl
[29] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid0p9Xfbb4ND7o72K2WdNRw1g8d7zu3eTrQ19kiJ6BmqGBVKqD7BJHLed5ge14Cj5JCl

[30] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid0NDNvEF6RmxsWH8eAwdEuEBZa3W4jjvNpzwpa4dPMZAKpJM83ySXXrmaZjkMJauuLl
[31] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid02V5LdvczA9WUh28LjwrVJX16njPaSeTPuuHx8Yg8mvUWzVd1afKCoxdrZDNAgW77l
[32] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid0fpVZTBsC2jSmLfCo3Aquwr2KpdvJqPv794xoYdUuBZLhyrTLjofj7kP2KPu8FShul
[33] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid08CxuYbcydfy9CYq2u8Lcee4GdkW9QyxByTPQX5MDNXajrDuR8SHygZ3bnTAqXyWtl
[34] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid02uLQHkiTJSCpLyMSv5U5zVFPpGcp4Tvx1ekskhdRoTEcXjgKJrWM5gknFXXk3HCXel
[35] https://www.facebook.com/nemzetikonyvtar/posts/pfbid037BfKk712fY5w4U58rAsutk5sU8farn1Rb9ML97GdMSxBHonWCzwpThYBLDeuymdgl
[36] https://oszk.hu/kiallitasok/europa-ege-alatt-kiallitas
[37] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/szigetvar-ostroma-1566-ban/
[38] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/gyula-ostroma-1566-ban-2/
[39] https://oszk.hu/sites/default/files/Apponyi-Sandor-fotoja-alairasaval.jpg
[40] https://oszk.hu/sites/default/files/UTF-8App_konyvtar_Lengyel_logoval.jpg
[41] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/bathori-istvan-portreja/
[42] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/zrinyi-miklos-a-szigetvari-hos-portreja-2/
[43] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/bethlen-gabor-es-pfalzi-frigyes-cseh-kiraly-lovasportreja/
[44] https://regiritka.oszk.hu/apponyi-metszetek/hunyadi-matyas-magyar-kiraly-egeszalakos-portreja-2/
[45] https://oszk.hu/hirek/konferenciafelhivas_borsa-gedeon-muhelykonferencia-2_251013
[46] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[47] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon